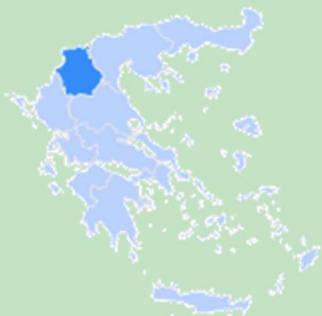

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ “ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ”

Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία” ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Συνοπτική Έκθεση
Εξαίρεσης από τη Διαδικασία Περιβαλλοντικού Προελέγχου
για την 2η Αναθεώρηση του Προγράμματος
«Δυτική Μακεδονία» 2021-2027

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» 2021-2027
CCI	2021EL16FFPR011
Έκδοση	3.1
Έγκριση	..../...../2025

Νοέμβριος 2025

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Συνοπτική Έκθεση Εξαίρεσης από τη Διαδικασία Περιβαλλοντικού Προελέγχου
για την 2^η Αναθεώρηση του Προγράμματος
«Δυτική Μακεδονία» 2021-2027**

1. Γενικά Στοιχεία του Προγράμματος

Τίτλος ΠεΠ: «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027

Αρμόδια Διαχειριστική Αρχή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΖΕΠ Κοζάνης, 50100 Κοζάνη, τηλ. 24613-50900)

Π/Υ, Ταμεία που συμμετέχουν: Η συνολική χρηματοδότηση του εγκεκριμένου προγράμματος ανέρχεται σε **394.110.958 €**. Το ποσό της Κοινοτικής Στήριξης για το Πρόγραμμα ανέρχεται σε **334.994.311 €**, εκ των οποίων το ποσό των **248.206.933 €** αποτελεί τη στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το ποσό των **86.787.378 €** από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+). Το υπολειπόμενο ποσό, ύψους **59.116.647 ευρώ**, αποτελεί την Εθνική Συνδρομή της Ελλάδας.

2. Συνοπτική Περιγραφή του Εγκεκριμένου Προγράμματος

Το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» καλείται να συνδράμει καθοριστικά αφενός στην αντιμετώπιση των αναγκών της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάκαμψη τόσο από τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 όσο και από τις επιπτώσεις της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, καθώς επίσης και των αναγκών της μετάβασης στη μεταλινιτική περίοδο και αφετέρου στην ανάδειξη των ιδιαίτερων αναπτυξιακών της χαρακτηριστικών με έμφαση στην αντιμετώπιση της ανεργίας, μέσα από στοχευμένες και προσεκτικά επιλεγμένες παρεμβάσεις που θα αποφέρουν σημαντική προστιθέμενη αξία και θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των Στόχων Πολιτικής της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, που αφορούν σε:

- ♦ Μια **εξυπνότερη** Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού
- ♦ Μια **πιο πράσινη** Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων
- ♦ Μια **πιο διασυνδεδεμένη** Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων
- ♦ Μια **πιο κοινωνική** Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων
- ♦ Μια Ευρώπη **πιο κοντά στους πολίτες** της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.

Το **αναπτυξιακό όραμα** της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι:

Η διαμόρφωση ενός νέου, ενισχυμένου και διακριτού ρόλου της Δυτικής Μακεδονίας στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον με επίκεντρο τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης μέσω:

- ⇒ του οικονομικού μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας με όρους βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας,
- ⇒ της στήριξης της καθαρής ενέργειας και της πράσινης βιώσιμης ανάπτυξης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών περιοχών και των περιοχών υπαίθρου,
- ⇒ της δημιουργίας υψηλού επιπέδου κοινωνικής συνοχής.

Η κατανομή των πόρων τού Προγράμματος ανά Προτεραιότητα, όπως εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει ως εξής:

Προτεραιότητες	Προϋπ/σμός (εκ. €)
Π1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	35
Π2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	84,6
Π3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας	38,9
Π4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	57,7
Π4Β: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	100
Π5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	70,6
Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)	5,2
Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ)	2,1
ΣΥΝΟΛΟ	394,1

Το Πρόγραμμα αποτελείται από 5 Προτεραιότητες (και 2 Προτεραιότητες Τεχνικής Βοήθειας), που περιλαμβάνουν 24 Ειδικούς Στόχους (ΕΣ).

Π 1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας

προϋπολογισμού (π/υ) **35,0 εκ. €** - 9 %. (ΕΤΠΑ: 29,8 εκ €, Εθν. Συμμετοχή: 5,2 εκ. €).

Οι Ειδικοί Στόχοι της Προτεραιότητας **Π 1** και οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων είναι οι εξής:

1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.

- ⇒ Ενίσχυση των υποδομών και δομών στήριξης της ΕΤΑΚ
- ⇒ Ενίσχυση έρευνας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων με έμφαση σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

1.2. Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές.

- ⇒ Ενίσχυση ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις

1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων.

⇒ Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

Π 2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης

προϋπολογισμού (π/υ) **84,6 εκ. € - 21 %**. (ΕΤΠΑ: 71,9 εκ €, Εθν. Συμμετοχή: 12,7 εκ. €).

Οι Ειδικοί Στόχοι της Προτεραιότητας **Π 2** και οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων είναι οι εξής:

2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

⇒ Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών

2.3 Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης εκτός ΔΕΔ-Ε

⇒ Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου

2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα

⇒ Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των φυσικών κινδύνων

2.5. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού

⇒ Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης.

⇒ Δράσεις των μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας.

⇒ Δράσεις υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων

2.6. Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία

⇒ Προώθηση δράσεων πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων

Π 3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας

π/υ **38,9 εκ. € - 10%**. (ΕΤΠΑ: 33,1 εκ €, Εθνική Συμμετοχή: 5,8 εκ. €).

Ο Ειδικός Στόχος της Προτεραιότητας **Π 3** και οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων είναι οι εξής:

3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυννοριακή κινητικότητα.

⇒ Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες

Π 4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)

π/υ **57,7 εκ. € - 15%**. (ΕΤΠΑ: 49,1 εκ €, Εθνική Συμμετοχή: 8,6 εκ. €).

Οι ειδικοί στόχοι της Προτεραιότητας **Π 4Α** και οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων είναι οι εξής:

4.2. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης

⇒ Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών σχολικής εκπαίδευσης

⇒ Βελτίωση της προσβασιμότητας και της ισότιμης πρόσβασης στη σχολική εκπαίδευση μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

⇒ Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

- ⇒ Βελτίωση προσβασιμότητας και της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση φοιτητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

4.5. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας.

- ⇒ Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών υγείας
- ⇒ Ενίσχυση / αναβάθμιση του υγειονομικού εξοπλισμού των υποδομών Υγείας
- ⇒ Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών κοινωνικής μέριμνας

4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

- ⇒ Προστασία, ανάδειξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού
- ⇒ Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης

Π 4B: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)

π/υ **100 εκ. €** - 25%. (ΕΚΤ+: 85 εκ €, Εθνική Συμμετοχή: 15 εκ. €).

Οι ειδικοί στόχοι της Προτεραιότητας **Π 4B** και οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων είναι οι εξής:

4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

- ⇒ Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
- ⇒ Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
- ⇒ Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)
- ⇒ Δράσεις στήριξης υφιστάμενων / νέων κοινωνικών επιχειρήσεων (ΚΑΛΟ)

4.4. Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία

- ⇒ Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες

- ⇒ Υποστήριξη μαθητών ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων

- ⇒ Υποστήριξη παρεμβάσεων ισότιμης πρόσβασης φοιτητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην Ανώτατη Εκπαίδευση

- ⇒ Δράσεις για τη συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων στην ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς
- ⇒ Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης

4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών

- ⇒ Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας

4.10. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά

- ⇒ Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ένταξης των Ρομά στην αγορά εργασίας
- ⇒ Δράσεις υποστήριξης των Ρομά για τη βελτίωση συνθηκών διαβίωσης ή/και μετεγκατάστασης
- ⇒ Παρεμβάσεις ενίσχυσης νηπίων, παιδιών/εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις

4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.

- ⇒ Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης
- ⇒ Ενίσχυση δομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών
- ⇒ Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών
- ⇒ Ενίσχυση δομών παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε τοπικό επίπεδο
- ⇒ Ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- ⇒ Ενίσχυση υπηρεσιών δημόσιας υγείας
- ⇒ Ενίσχυση υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- ⇒ Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων
- ⇒ Υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας (LTC)
- ⇒ Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ατόμων που χρήζουν ειδικής φροντίδας
- ⇒ Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών

4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόρων και των παιδιών

- ⇒ Δράσεις αντιμετώπισης του κινδύνου αποκλεισμού παιδιών και εφήβων σε υποβαθμισμένες / απομακρυσμένες περιοχές
- ⇒ Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας
- ⇒ Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα και οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.

Π 5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου

π/υ **70,6 εκ. €** - 18%. (ΕΤΠΑ: 60 εκ €, Εθνική Συμμετοχή: 10,6 εκ. €).

Οι ειδικοί στόχοι της Προτεραιότητας **Π 5** και οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων είναι οι εξής:

5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

- ⇒ Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών
- ⇒ Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
- ⇒ Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
- ⇒ Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας
- ⇒ Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής της δικτύωσης
- ⇒ Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ
- ⇒ Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών
- ⇒ Έργα αστικής αναζωογόνησης και διασυνδέσεις μεταξύ χώρων πρασίνου/πράσινες υποδομές
- ⇒ Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων
- ⇒ Τεχνική υποστήριξη Χωρικών Φορέων

5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών

- ⇒ Δράσεις Ενεργειακής Αναβάθμισης Δημόσιων Υποδομών
- ⇒ Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης
- ⇒ Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία των υδάτινων αποδεκτών
- ⇒ Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
- ⇒ Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των περιοχών Natura 2000
- ⇒ Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας
- ⇒ Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
- ⇒ Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας
- ⇒ Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής της δικτύωσης
- ⇒ Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού
- ⇒ Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ
- ⇒ Δράσεις μείωσης περιβαλλοντικής επιβάρυνσης
- ⇒ Υποδομές ποδηλασίας
- ⇒ Τεχνική υποστήριξη Χωρικών Φορέων

Π 6: Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)

π/υ **5,2 εκ. €** - 1%. (ΕΤΠΑ: 4,4 εκ €, Εθνική Συμμετοχή: 0,8 εκ. €).

Οι κατηγορίες δράσεων της προτεραιότητας είναι οι εξής:

- ⇒ Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης
- ⇒ Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών
- ⇒ Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος
- ⇒ Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος

Π 7: Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ+)

π/υ **2,1 εκ. €** - 1%. (ΕΚΤ+: 1,8 εκ €, Εθνική Συμμετοχή: 0,3 εκ. €).

Οι κατηγορίες δράσεων της προτεραιότητας είναι οι εξής:

- ⇒ Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης
- ⇒ Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών
- ⇒ Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος
- ⇒ Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος

3. Βασικές Κατευθύνσεις της Προτεινόμενης Αναθεώρησης του Προγράμματος

Για τη σύνταξη της πρότασης της παρούσας 2^{ης} Αναθεώρησης του Π-ΔΜ 2021-2027 λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω παράγοντες:

- ♦ η διατήρηση των βασικών κατευθύνσεων της στρατηγικής και της λογικής παρέμβασης του Προγράμματος, παράλληλα με την ενσωμάτωση των κατευθύνσεων της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό της Πολιτικής Συνοχής,
- ♦ η αξιοποίηση της δυνατότητας ενεργοποίησης ή απενεργοποίησης Πεδίων Παρέμβασης και μεταφορά πόρων μεταξύ αυτών,
- ♦ οι εγκεκριμένες Χωρικές Στρατηγικές ΟΧΕ-BAA και ΟΧΕ,
- ♦ η ανάγκη προσαρμογής του Μεθοδολογικού Πλαισίου κατά τρόπο ώστε να είναι εφικτή η παρακολούθηση της υλοποίησης του Προγράμματος και η αξιολόγησή του, αποτυπώνοντας τις αλλαγές της προτεινόμενης Αναθεώρησης,
- ♦ η ενσωμάτωση στο Πρόγραμμα των παρατηρήσεων της ΕΕ επί της πρότασης Αναθεώρησης του Προγράμματος που υποβλήθηκε μέσω SFC την 31/03/2025,
- ♦ η καταχώρηση των αποτελεσμάτων της διαπραγμάτευσης των αρμόδιων Εθνικών και Ευρωπαϊκών Αρχών για τη συνέχιση της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ από τα Περιφερειακά Προγράμματα.

Επισημαίνεται ότι, τόσο η Συνολική Κοινωνική Συνδρομή όσο και η Συνολική Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος δεν τροποποιούνται: η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) του Προγράμματος παραμένει στο ποσό των **394.110.958 € (ΣΔΔ)** ή στο ποσό των **334.994.311 € (ΚΣ)**, από το οποίο το ποσό των **248.206.933 €** (74%) αντιστοιχεί στο **ΕΤΠΑ** και το ποσό των **86.787.378 €** (26%) αντιστοιχεί στο **ΕΚΤ+**.

Το συνολικό ποσό που απαιτείται για την εισαγωγή των δύο (2) νέων Προτεραιοτήτων Π1Α και Π2Α ανέρχεται σε **9.000.000 € (ΔΔ)** ή **7.650.000 € (ΚΣ)**, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι		Κοινωνική Συνδρομή (€)	Δημόσια Δαπάνη (€)
Π1Α /ΕΣ 1.07	Στήριξη της άμυνας και της ασφάλειας/ Ενίσχυση των βιομηχανικών ικανοτήτων για την προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης	5.100.000	6.000.000
Π2Α /ΕΣ 2.11	Οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση (ΕΤΠΑ)/ Προώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση	2.550.000	3.000.000
Σύνολο		7.650.000	9.000.000

Το ανωτέρω ποσό προτείνεται να μεταφερθεί στις νέες Προτεραιότητες με αντίστοιχη μείωση των πόρων των Προτεραιοτήτων Π1 και Π2, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Προτεραιότητες / Ειδικό Στόχο		Κοινοτική Συνδρομή (€)	Δημόσια Δαπάνη (€)
Π1 / ΕΣ 1.01	Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας/ Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	-1.700.000	-2.000.000
Π1/ ΕΣ 1.03	Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας/ Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων	-3.400.000	-4.000.000
Π2/ ΕΣ 2.01	Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης/ Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	-1.275.000	-1.500.000
Π2/ ΕΣ 2.06	Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης/ Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία	-1.275.000	-1.500.000
Σύνολο		-7.650.000	-9.000.000

Οι προτεινόμενες μεταβολές στη Δημόσια Δαπάνη (ΔΔ) και στην Κοινοτική Στήριξη (ΚΣ), παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Προτεινόμενες Μεταβολές του Προγράμματος ανά Ειδικό Στόχο

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ, ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ, ΠΕΔΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» 2021-2027 (28/6/2024)			ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ			ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ			ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜ/ΣΗ	ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜ/ΣΗ	ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜ/ΣΗ	
		334.994.311	59.116.647	394.110.958	0	0	0	334.994.311	59.116.647	394.110.958	
		248.206.933	43.801.226	292.008.159	0	0	0	248.206.933	43.801.226	292.008.159	
		86.787.378	15.315.421	102.102.799	0	0	0	86.787.378	15.315.421	102.102.799	
1	Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	29.750.000	5.250.000	35.000.000	-5.100.000	-900.000	-6.000.000	24.650.000	4.350.000	29.000.000	
RSO1.1	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	8.500.000	1.500.000	10.000.000	-1.700.000	-300.000	-2.000.000	6.800.000	1.200.000	8.000.000	
004	Επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης υποδομής για έρευνα, δημόσιων ερευνητικών κέντρων και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που συνδέονται άμεσα με δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας	4.250.000	750.000	5.000.000	0	0	0	4.250.000	750.000	5.000.000	
010	Δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης της δικτύωσης	4.250.000	750.000	5.000.000	-1.700.000	-300.000	-2.000.000	2.550.000	450.000	3.000.000	Το ΠΠ 010 μειώνεται από 5.000.000€ (ΔΔ) σε 3.000.000€ και το ποσό των 2.000.000€ μεταφέρεται στο ΠΠ 195
RSO1.2	Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές	4.250.000	750.000	5.000.000	0	0	0	4.250.000	750.000	5.000.000	
016	Λύσεις διακυβέρνησης ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές	4.250.000	750.000	5.000.000	0	0	0	4.250.000	750.000	5.000.000	

RSO1.3	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων	17.000.000	3.000.000	20.000.000	-3.400.000	-600.000	-4.000.000	13.600.000	2.400.000	16.000.000	
021	Επιχειρηματική ανάπτυξη και διεθνοποίηση ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων παραγωγικών επενδύσεων	17.000.000	3.000.000	20.000.000	-3.400.000	-600.000	-4.000.000	13.600.000	2.400.000	16.000.000	Το ΠΠ 021 μειώνεται από 20.000.000€ (ΔΔ) σε 16.000.000€ και τα 4.000.000€ μεταφέρονται στο ΠΠ 195
1A	Στήριξη της άμυνας και της ασφάλειας	0	0	0	5.100.000	900.000	6.000.000	5.100.000	900.000	6.000.000	
RSO1.7	Ενίσχυση των βιομηχανικών ικανοτήτων για την προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης	0	0	0	5.100.000	900.000	6.000.000	5.100.000	900.000	6.000.000	
195	Παραγωγικές επενδύσεις σε ΜΜΕ που συνδέονται με την άμυνα και την τεχνολογία διπλής χρήσης	0	0	0	5.100.000	900.000	6.000.000	5.100.000	900.000	6.000.000	Το ΠΠ 195 εισάγεται με ποσό (ΔΔ) 4.000.000€. Το ποσό προέρχεται: > 2.000.000 από το ΠΠ 010 > 4.000.000 από το ΠΠ 021
2	Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	71.877.421	12.684.251	84.561.672	-2.550.000	-450.000	-3.000.000	69.327.421	12.234.251	81.561.672	
RSO2.1	Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	12.750.000	2.250.000	15.000.000	-1.275.000	-225.000	-1.500.000	12.750.000	2.250.000	15.000.000	
045	Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα	12.750.000	2.250.000	15.000.000	-1.275.000	-225.000	-1.500.000	11.475.000	2.025.000	13.500.000	Το ΠΠ 045 μειώνεται από 15.000.000€ (ΔΔ) σε 13.500.000€ και το 1.500.000€ (ΔΔ) μεταφέρεται στο νέο ΠΠ 041

	κριτήρια ενεργειακής απόδοσης 2										
RSO2.3	Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης εκτός ΔΕΔ-Ε	5.950.000	1.050.000	7.000.000	0	0	0	5.950.000	1.050.000	7.000.000	
185	Natural gas: storage, transmission and distribution	5.950.000	1.050.000	7.000.000	0	0	0	5.950.000	1.050.000	7.000.000	
RSO2.4	Πρώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	22.950.000	4.050.000	27.000.000	0	0	0	22.950.000	4.050.000	27.000.000	
058	Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πλημύρες και κατολισθήσεις (συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)	22.950.000	4.050.000	27.000.000	0	0	0	22.950.000	4.050.000	27.000.000	
RSO2.5	Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	27.677.421	4.884.251	32.561.672	0	0	0	27.677.421	4.884.251	32.561.672	
062	Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού)	12.750.000	2.250.000	15.000.000	0	0	0	12.750.000	2.250.000	15.000.000	
064	Διαχείριση υδάτων και διατήρηση υδάτινων πόρων (συμπεριλαμβάνονται η διαχείριση λεκάνης απορροής ποταμού, ειδικά	2.975.000	525.000	3.500.000	0	0	0	2.975.000	525.000	3.500.000	

	μέτρα για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επανάχρηση, μείωση των διαρροών)										
065	Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων	11.952.421	2.109.251	14.061.672	0	0	0	11.952.421	2.109.251	14.061.672	
RSO2.6	Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία	2.550.000	450.000	3.000.000	-1.275.000	-225.000	-1.500.000	1.275.000	225.000	1.500.000	
067	Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επανάχρησης, ανακύκλωσης	2.550.000	450.000	3.000.000	-1.275.000	-225.000	-1.500.000	1.275.000	225.000	1.500.000	Το ΠΠ 067 μειώνεται από 3.000.000€ (ΔΔ) σε 1.500.000€ και το 1.500.000€ (ΔΔ) μεταφέρεται στο νέο ΠΠ 041
2A	Οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση (ΕΤΠΑ)	0	0	0	2.550.000	450.000	3.000.000	2.550.000	450.000	3.000.000	
RSO2.11	Πρωώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση	0	0	0	2.550.000	450.000	3.000.000	2.550.000	450.000	3.000.000	
41	Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα	0	0	0	2.550.000	450.000	3.000.000	2.550.000	450.000	3.000.000	Το ΠΠ 041 εισάγεται με ποσό (ΔΔ) 3.000.000€. Το ποσό προέρχεται: > 1.500.000€ από το ΠΠ 045 > 1.500.000 από το ΠΠ 067
3	Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας	33.082.038	5.838.007	38.920.045	0	0	0	33.082.038	5.838.007	38.920.045	
RSO3.2	Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα	33.082.038	5.838.007	38.920.045	0	0	0	33.082.038	5.838.007	38.920.045	
090	Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και	33.082.038	5.838.007	38.920.045	0	0	0	33.082.038	5.838.007	38.920.045	

	περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης										
4A	Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	49.084.418	8.661.957	57.746.375	0	0	0	49.084.418	8.661.957	57.746.375	
RSO4.2	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	21.250.000	3.750.000	25.000.000	0	0	0	21.250.000	3.750.000	25.000.000	
122	Υποδομές για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	9.350.000	1.650.000	11.000.000	0	0	0	9.350.000	1.650.000	11.000.000	
123	Υποδομές για τριτοβάθμια εκπαίδευση	11.900.000	2.100.000	14.000.000	0	0	0	11.900.000	2.100.000	14.000.000	
RSO4.5	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας	20.400.000	3.600.000	24.000.000	0	0	0	20.400.000	3.600.000	24.000.000	
127	Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα	3.400.000	600.000	4.000.000	0	0	0	3.400.000	600.000	4.000.000	
128	Υποδομές στον τομέα της υγείας	10.200.000	1.800.000	12.000.000	0	0	0	10.200.000	1.800.000	12.000.000	
129	Υγειονομικός εξοπλισμός	6.800.000	1.200.000	8.000.000	0	0	0	6.800.000	1.200.000	8.000.000	

RSO4.6	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	7.434.418	1.311.957	8.746.375	0	0	0	7.434.418	1.311.957	8.746.375	
165	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή των δημόσιων τουριστικών περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	2.759.418	486.957	3.246.375	0	0	0	2.759.418	486.957	3.246.375	
166	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	4.675.000	825.000	5.500.000	0	0	0	4.675.000	825.000	5.500.000	
4B	Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	84.989.089	14.998.075	99.987.164	0	0	0	84.989.089	14.998.075	99.987.164	
ESO4.1	Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	11.220.000	1.980.000	13.200.000	0	0	0	11.220.000	1.980.000	13.200.000	
134	Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση	5.695.000	1.005.000	6.700.000	0	0	0	5.695.000	1.005.000	6.700.000	
137	Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης νεοφυών επιχειρήσεων	3.825.000	675.000	4.500.000	0	0	0	3.825.000	675.000	4.500.000	

138	Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων	1.700.000	300.000	2.000.000	0	0	0	1.700.000	300.000	2.000.000	
ESO4.4	Πρώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία	2.040.000	360.000	2.400.000	0	0	0	2.040.000	360.000	2.400.000	
146	Στήριξη της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή	2.040.000	360.000	2.400.000	0	0	0	2.040.000	360.000	2.400.000	
ESO4.6	Πρώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες.	11.039.089	1.948.075	12.987.164	0	0	0	11.039.089	1.948.075	12.987.164	
149	Στήριξη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών)	11.039.089	1.948.075	12.987.164	-22	-4	-26	11.039.067	1.948.071	12.987.138	Το ΠΠ149 μειώνεται κατά 26€ λόγω της Απόφασης Ένταξης
ESO4.8	Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για πρώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού	3.400.000	600.000	4.000.000	0	0	0	3.400.000	600.000	4.000.000	

	συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων										
150	Στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών)	1.275.000	225.000	1.500.000	0	0	0	1.275.000	225.000	1.500.000	
152	Μέτρα για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής στην κοινωνία	2.125.000	375.000	2.500.000	935.277	165.049	1.100.326	3.060.277	540.049	3.600.326	Το ΠΠ 152 αυξάνεται κατά 1.100.326€ λόγω ανακατανομής των πόρων της Π4Β
ESO4.9	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών	2.210.000	390.000	2.600.000	0	0	0	2.210.000	390.000	2.600.000	
156	Ειδικές δράσεις για την αύξηση της συμμετοχής των υπηκόων τρίτων χωρών στην απασχόληση	2.210.000	390.000	2.600.000	0	0	0	2.210.000	390.000	2.600.000	
ESO4.10	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	2.125.000	375.000	2.500.000	0	0	0	2.125.000	375.000	2.500.000	
154	Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως οι Ρομά, στην εκπαίδευση και την απασχόληση και για την προώθηση της κοινωνικής ένταξής τους	2.125.000	375.000	2.500.000	0	0	0	2.125.000	375.000	2.500.000	
ESO4.11	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης	50.235.000	8.865.000	59.100.000	0	0	0	50.235.000	8.865.000	59.100.000	

	εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες- βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης										
148	Στήριξη της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (εξαιρουμένων των υποδομών)	15.300.000	2.700.000	18.000.000	1.538.516	271.503	1.810.019	16.838.516	2.971.503	19.810.019	Το ΠΠ 148 αυξάνεται κατά 1.810.019€ λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+
158	Μέτρα για την αναβάθμιση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και προσιτές υπηρεσίες	8.925.000	1.575.000	10.500.000	-157.394	-27.775	-185.170	8.767.605	1.547.225	10.314.830	Το ΠΠ158 μειώνεται κατά 185.170€ λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+
159	Μέτρα για την αναβαθμισμένη παροχή υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα	10.200.000	1.800.000	12.000.000	-4.648.603	-820.342	-5.468.945	5.551.397	979.658	6.531.055	Το ΠΠ159 μειώνεται κατά 5.468.945€ λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+
160	Μέτρα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης (εξαιρουμένων των υποδομών)	10.455.000	1.845.000	12.300.000	2.661.795	469.729	3.131.523	13.116.795	2.314.729	15.431.523	Το ΠΠ 160 αυξάνεται κατά 3.131.523 € λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ και ανακατανομής των πόρων της Π4Β.
161	Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στη μακροχρόνια	3.655.000	645.000	4.300.000	1.370.432	241.841	1.612.273	5.025.432	886.841	5.912.273	Το ΠΠ 161 αυξάνεται κατά 1.612.273 € λόγω

	περίθαλψη (εξαιρουμένων των υποδομών)										σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ και ανακατανομής των πόρων της Π4Β.
162	Μέτρα για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία	1.700.000	300.000	2.000.000	-1.700.000	-300.000	-2.000.000	0	0	0	Το ΠΠ 162 απενεργοποιείται λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+
ESO4.12	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	2.720.000	480.000	3.200.000	0	0	0	2.720.000	480.000	3.200.000	
163	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	2.720.000	480.000	3.200.000	0	0	0	2.720.000	480.000	3.200.000	
5	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	59.992.067	10.586.836	70.578.903	0	0	0	59.992.067	10.586.836	70.578.903	
RSO5.1	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	34.492.067	6.086.836	40.578.903	0	0	0	34.492.067	6.086.836	40.578.903	Αναδιάρθρωση των Πεδίων Παρέμβασης του ΕΣ 5.01 με την προσθήκη νέων και την αδρανοποίηση υφιστάμενων, σε αντιστοιχία με τις Αποφάσεις Έγκρισης των Στρατηγικών ΟΧΕ-BAA Γρεβενών, Εορδαίας, Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας. Η συνολική ΔΔ του ΕΣ 5.01 δεν μεταβάλλεται.

016	Λύσεις διακυβέρνησης ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές	0	0	0	263.500	46.500	310.000	263.500	46.500	310.000	
017	Λύσεις διακυβέρνησης ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές, που συμμορφώνονται με τα κριτήρια μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή ενεργειακής απόδοσης	2.550.000	450.000	3.000.000	-2.550.000	-450.000	-3.000.000	0	0	0	
045	Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	4.250.000	750.000	5.000.000	2.078.122	366.728	2.444.850	6.328.122	1.116.728	7.444.850	
067	Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επανάχρησης, ανακύκλωσης	1.700.000	300.000	2.000.000	-1.105.000	-195.000	-1.300.000	595.000	105.000	700.000	
079	Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές	0	0	0	9.635.047	1.700.303	11.335.350	9.635.047	1.700.303	11.335.350	
081	Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές	7.292.067	1.286.836	8.578.903	-7.292.067	-1.286.836	-8.578.903	0	0	0	
082	Τροχάιο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών	0	0	0	108.800	19.200	128.000	108.800	19.200	128.000	
090	Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης	5.950.000	1.050.000	7.000.000	-3.500.989	-617.821	-4.118.810	2.449.011	432.179	2.881.190	
165	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή των δημόσιων τουριστικών περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	1.700.000	300.000	2.000.000	-1.332.800	-235.200	-1.568.000	367.200	64.800	432.000	
166	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	3.400.000	600.000	4.000.000	524.782	92.608	617.390	3.924.782	692.608	4.617.390	

168	Φυσική αναγέννηση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	7.650.000	1.350.000	9.000.000	2.462.980	434.643	2.897.623	10.112.980	1.784.643	11. 897.623	
169	Πρωτοβουλίες χωρικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας χωρικών στρατηγικών	0	0	0	707.625	124.875	832.500	707.625	124.875	832.500	
RSO5.2	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	25.500.000	4.500.000	30.000.000	0	0	0	25.500.000	4.500.000	30.000.000	Αναδιάρθρωση των Πεδίων Παρέμβασης του ΕΣ 5.02 με την προσθήκη νέων και την αδρανοποίηση υφιστάμενων, σε αντιστοιχία με τις Αποφάσεις Έγκρισης των Στρατηγικών ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών και ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών-Κοζάνης. Η συνολική ΔΔ του ΕΣ 5.02 δεν μεταβάλλεται.
045	Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	4.250.000	750.000	5.000.000	-2.727.650	-481.350	-3.209.000	1.522.350	268.650	1.791.000	
062	Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού)	2.550.000	450.000	3.000.000	3.801.268	670.812	4.472.080	6.351.268	1.120.812	7.472.080	
065	Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων	1.700.000	300.000	2.000.000	-724.328	-127.822	-852.150	975.672	172.178	1.147.850	
067	Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επανάχρησης, ανακύκλωσης	850.000	150.000	1.000.000	-658.750	-116.250	-775.000	191.250	33.750	225.000	
077	Μέτρα για την ποιότητα του αέρα και για τη μείωση του θορύβου	0	0	0	382.500	67.500	450.000	382.500	67.500	450.000	

078	Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000	680.000	120.000	800.000	138.745	24.485	163.230	818.745	144.485	963.230	
079	Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές	680.000	120.000	800.000	-603.500	-106.500	-710.000	76.500	13.500	90.000	
083	Υποδομές ποδηλασίας	0	0	0	1.855.125	327.375	2.182.500	1.855.125	327.375	2.182.500	
090	Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης	5.950.000	1.050.000	7.000.000	-4.802.500	-847.500	-5.650.000	1.147.500	202.500	1.350.000	
165	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή των δημόσιων τουριστικών περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	2.125.000	375.000	2.500.000	2.370.021	418.239	2.788.260	4.495.021	793.239	5.288.260	
166	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	2.550.000	450.000	3.000.000	-398.437	-70.313	-468.750	2.151.563	379.687	2.531.250	
167	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	1.190.000	210.000	1.400.000	315.044	55.596	370.640	1.505.044	265.596	1.770.640	
168	Φυσική αναγέννηση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	2.975.000	525.000	3.500.000	964.487	170.203	1.134.690	3.939.487	695.203	4.634.690	
169	Πρωτοβουλίες χωρικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας χωρικών στρατηγικών	0	0	0	87.975	15.525	103.500	87.975	15.525	103.500	
6	Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)	4.420.989	780.175	5.201.164	0	0	0	4.420.989	780.175	5.201.164	
6.01	Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)	4.420.989	780.175	5.201.164	0	0	0	4.420.989	780.175	5.201.164	
179	Πληροφόρηση και επικοινωνία	850.000	150.000	1.000.000	0	0	0	850.000	150.000	1.000.000	
180	Προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και έλεγχος	935.000	165.000	1.100.000	850.000	150.000	1.000.000	1.785.000	315.000	2.100.000	

181	Αξιολόγηση και μελέτες, συλλογή δεδομένων	680.000	120.000	800.000	0	0	0	680.000	120.000	800.000	
182	Ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του κράτους μέλους, των δικαιούχων και των οικείων εταιρίων	1.955.989	345.175	2.301.164	-850.000	-150.000	-1.000.000	1.105.989	195.175	1.301.164	
7	Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ+)	1.798.289	317.346	2.115.635	0	0	0	1.798.289	317.346	2.115.635	
7.01	Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ+)	1.798.289	317.346	2.115.635	0	0	0	1.798.289	317.346	2.115.635	
179	Πληροφόρηση και επικοινωνία	340.000	60.000	400.000	0	0	0	340.000	60.000	400.000	
180	Προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και έλεγχος	425.000	75.000	500.000	0	0	0	425.000	75.000	500.000	
181	Αξιολόγηση και μελέτες, συλλογή δεδομένων	255.000	45.000	300.000	0	0	0	255.000	45.000	300.000	
182	Ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του κράτους μέλους, των δικαιούχων και των οικείων εταιρίων	778.289	137.346	915.635	0	0	0	778.289	137.346	915.635	

Πιο αναλυτικά, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις έχουν ως εξής:

Προτεραιότητα 1(ΣΠ1): Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας

- ⇒ Στην **Προτεραιότητα 1**, η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) μειώνεται κατά 6.000.000€ και διαμορφώνεται στο ποσό των 29.000.000€. Η μείωση προκύπτει ως εξής:
  - Στον ΕΣ 1.01 (RSO1.01): **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 010**- Δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης της δικτύωσης, με μείωση της ΣΔΔ από 5.000.000€ σε 3.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 4.250.000€ σε 2.550.000€.
  - Στον ΕΣ 1.03 (RSO1.03): **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 021**- Επιχειρηματική ανάπτυξη και διεθνοποίηση ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων παραγωγικών επενδύσεων, με μείωση της ΣΔΔ από 20.000.000€ σε 16.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 17.000.000€ σε 13.600.000€.
- ⇒ Λόγω της εισαγωγής της νέας Προτεραιότητας 1Α και της απαιτούμενης ανακατανομής πόρων, καθώς και των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών, προσαρμόζονται οι δείκτες:
  - Στην **κατηγορία Δράσης 1.01.02**- Ενίσχυση έρευνας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων με έμφαση σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, οι δείκτες εκροών RCO01 - Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες), RCO02 - Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται με επιχορηγήσεις, RCO10 - Επιχειρήσεις που συνεργάζονται με ερευνητικούς οργανισμούς, και οι δείκτες αποτελέσματος RCR02 - Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη (από τις οποίες: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα) και RCR03 - Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών, **προσαρμόζονται** λόγω της εισαγωγής της νέας Προτεραιότητας Π1Α και της απαιτούμενης ανακατανομής πόρων.
  - Στην **κατηγορία Δράσης 1.03.01**-Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, οι δείκτες εκροών RCO01 - Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες), RCO02 - Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται με επιχορηγήσεις, RCO05 - Νέες επιχειρήσεις που υποστηρίζονται, και οι δείκτες αποτελέσματος RCR01- Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες και RCR02 - Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη (από τις οποίες: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα), **προσαρμόζονται** λόγω της εισαγωγής της νέας Προτεραιότητας Π1Α και της απαιτούμενης ανακατανομής πόρων. Επίσης **προστίθεται** ο χωρικός δείκτης RCO74-Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη, λόγω των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών.

Προτεραιότητα 1Α(ΣΠ1): Στήριξη της άμυνας και της ασφάλειας

- ⇒ **Εισάγεται η νέα Προτεραιότητα 1Α**, με Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) 6.000.000€. Το ποσό αυτό κατανέμεται ως εξής:
- **Εισάγεται νέος Ειδικός Στόχος ΕΣ 1.07:** Ενίσχυση των βιομηχανικών ικανοτήτων για την προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης, με ποσό ΣΔΔ 6.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 5.100.000€.
  - Στον ΕΣ 1.07 (RSO1.01) **εισάγεται νέο Πεδίο Παρέμβασης 195-** Παραγωγικές επενδύσεις σε ΜΜΕ που συνδέονται με την άμυνα και την τεχνολογία διπλής χρήσης, με ποσό ΣΔΔ 6.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 5.100.000€.
  - Στο νέο ΠΠ 195 **εισάγονται νέες κατηγορίες Δράσης 1.07.01-** Ενίσχυση συνεργασίας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων για την προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης, με ποσό ΣΔΔ 3.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 2.550.000€ και **1.07.02 - Στήριξη επενδύσεων που συμβάλλουν στην προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων**, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης, με ποσό ΣΔΔ 3.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 2.550.000€.
- ⇒ Λόγω της δημιουργίας της νέας Προτεραιότητας 1Α, προστίθενται νέοι δείκτες:
- Στην **κατηγορία Δράσης 1.07.01-** Ενίσχυση συνεργασίας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων για την προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO128 – Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις που συνδέονται κυρίως με την προώθηση ικανοτήτων διπλής χρήσης και αμυντικών ικανοτήτων (RearmEU) και ο δείκτης αποτελέσματος RCR02 - Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη (από τις οποίες: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα).
  - Στην **κατηγορία Δράσης 1.07.02-** Στήριξη επενδύσεων που συμβάλλουν στην προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO128 – Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις που συνδέονται κυρίως με την προώθηση ικανοτήτων διπλής χρήσης και αμυντικών ικανοτήτων (RearmEU) και ο δείκτης αποτελέσματος RCR02 - Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη (από τις οποίες: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα).

Προτεραιότητα 2(ΣΠ2): Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης

- ⇒ Στην **Προτεραιότητα 2**, η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) μειώνεται κατά 3.000.000€, και ανέρχεται στο ποσό των 81.561.672€. Η μείωση προκύπτει ως εξής:
- Στον ΕΣ 2.01 (RSO2.01): **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 45-** Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης, με μείωση της ΣΔΔ από 15.000.000€ σε 13.500.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 12.750.000€ σε 11.475.000€.

- Στον ΕΣ 2.06 (RSO2.06): **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 67**-Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επανάχρησης, ανακύκλωσης, με μείωση της ΣΔΔ από 3.000.000€ σε 1.500.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 2.550.000€ σε 1.275.000€.
- ⇒ Λόγω της εισαγωγής της νέας Προτεραιότητας 2Α και της απαιτούμενης ανακατανομής πόρων, προσαρμόζονται οι δείκτες:
  - Στην **κατηγορία Δράσης 2.01.01** - Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών, **προσαρμόζονται** ο δείκτης εκροών RCO19-Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση και οι δείκτες αποτελέσματος RCR26-Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα) και RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
  - Στην **κατηγορία Δράσης 2.06.01** - Προώθηση δράσεων πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων, **προσαρμόζονται** ο δείκτης εκροών RCO34-Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων και ο δείκτης αποτελέσματος RCR47 - Ανακυκλωμένα απόβλητα.

Προτεραιότητα 2Α(ΣΠ2): Οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση

- ⇒ **Εισάγεται η νέα Προτεραιότητα 2Α**, με Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) 3.000.000€. Το ποσό αυτό κατανέμεται ως εξής:
  - **Εισάγεται νέος Ειδικός Στόχος 2.11**: Προώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση, με ποσό ΣΔΔ 3.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 2.550.000€.
  - Στον ΕΣ 2.11 (RSO2.11) **εισάγεται νέο Πεδίο Παρέμβασης 41**- Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα, με ποσό ΣΔΔ 3.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 2.550.000€.
  - Στο νέο ΠΠ 41 **εισάγεται νέα κατηγορία Δράσης 2.11.01**- Ενίσχυση επενδύσεων με στόχο την επίτευξη οικονομικά προσιτής και βιώσιμης στέγασης και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, με ποσό ΣΔΔ 3.000.000€ και αντίστοιχα της ΚΣ με ποσό 2.550.000€.
- ⇒ Λόγω της δημιουργίας της νέας Προτεραιότητας 2Α, προστίθενται νέοι δείκτες:
  - Στην **κατηγορία Δράσης 2.11.01**- Ενίσχυση επενδύσεων με στόχο την επίτευξη οικονομικά προσιτής και βιώσιμης στέγασης και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO18-οικονομικά προσιτές και βιώσιμες κατοικίες με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση και RCO65-χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων οικονομικά προσιτών, βιώσιμων κατοικιών και εγκαταστάσεων κοινωνικής στέγασης και ο δείκτης αποτελέσματος RCR26-ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: οικονομικά προσιτές και βιώσιμες κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, κ.α.) και RCR29-εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και RCR67- ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή

εκσυγχρονισμένων οικονομικά προσιτών, βιώσιμων κατοικιών και εγκαταστάσεων κοινωνικής στέγασης.

Προτεραιότητα 4B (ΣΠ 4): Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)

Στην **Προτεραιότητα 4B** η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) παραμένει **ίδια**, στο ποσό των **99.987.164€**. Ωστόσο ο ΕΣ 4B.06 (ESO4.6) μειώνεται κατά 26€, ο 4B.08 (ESO4.8) αυξάνεται κατά 1.100.326 € και ο 4B.11(ESO4.11) μειώνεται κατά 1.100.300€. Οι προτεινόμενες αλλαγές προκύπτουν από την καταχώρηση των αποτελεσμάτων της διαπραγμάτευσης των αρμόδιων Εθνικών και Ευρωπαϊκών Αρχών σχετικά με τη συνέχιση της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ από τα Περιφερειακά Προγράμματα.

Προτείνονται οι παρακάτω αλλαγές:

⇒ Στον ΕΣ 4B.06 (ESO4.6),

- **Μείωση τού Πεδίου Παρέμβασης 149-** Στήριξη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών), με μείωση της ΣΔΔ από 12.987.164€ σε 12.987.138€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 11.039.089 € σε 11.039.067€, λόγω της Απόφασης Ένταξης της Πράξης. Επιπλέον,
  - Η **κατηγορία Δράσης 4B.06.01-** Υποστήριξη μαθητών ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μετονομάζεται σε «Ανάπτυξη και Ενδυνάμωση Διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/ συνεκπαίδευσης μαθητών/ τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότητα». Επίσης, αυξάνεται η ετήσια συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη, μέσω της απορρόφησης του επιλέξιμου π/υ σε τρία (3) αντί για πέντε (5) έτη, και ειδικότερα για τα σχολικά έτη 2023/24, 2024/25 και 2025/26 που είναι και ο τελευταίος ετήσιος κύκλος συγχρηματοδότησης του προγράμματος από το ΕΚΤ+.

⇒ Στον ΕΣ 4B.08 (ESO4.8),

- **Αύξηση τού Πεδίου Παρέμβασης 152-** Μέτρα για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής στην κοινωνία, με αύξηση της ΣΔΔ από 2.500.000€ σε 3.600.326€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 2.125.000 € σε 3.060.277€, λόγω ανακατανομής των πόρων στην Π4B.

⇒ Στον ΕΣ 4B.11 (ESO4.11),

- **Αύξηση τού Πεδίου Παρέμβασης 148-** Στήριξη της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (εξαιρουμένων των υποδομών), με αύξηση της ΣΔΔ από 18.000.000€ σε 19.810.019€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 15.300.000 € σε 16.838.516€, λόγω εφαρμογής σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+. Συγκεκριμένα,
  - Η **κατηγορία Δράσης 4B.11.01-** Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία,

σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης που αφορά στη «νέα» Εναρμόνιση, οι Δομές κατηγορίας Α1, Α2, Β1, Β2, Β3 (βρεφονηπιακοί σταθμοί) αφορούν σε πέντε κύκλους υλοποίησης (2022-2023, 2023-2024, 2024-2025, 2025-2026 και 2026-2027) και οι Δομές κατηγορίας Γ και Δ (ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠSTEM και ΚΔΑΠ ΑμεΑ) σε επτά κύκλους μέχρι και το 2028-2029.

- **Μείωση τού Πεδίου Παρέμβασης 158-** Μέτρα για την αναβάθμιση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και προσιτές υπηρεσίες, με μείωση της ΣΔΔ από 10.500.00€ σε 10.314.830€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 8.925.000€ σε 8.767.606€, λόγω εφαρμογής σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+. Συγκεκριμένα,
  - **Η κατηγορία Δράσης 4Β.11.02-** Ενίσχυση Δομών Παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών που αφορά σε υφιστάμενα και νέα Κέντρα Κοινότητας θα συγχρηματοδοτηθεί ως έχει μόνο για το έτος 2026 και ακολούθως με σταδιακή απομείωση (80% -60% -40%) από το 2027 μέχρι και το 2029.
  - **Η κατηγορία Δράσης 4Β.11.03-** Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών αφορά σε Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες Φιλοξενίας. Οι δομές που υλοποιούνται από τους Δήμους (2 ΣΚ και 1 ΞΦ) θα συγχρηματοδοτηθούν ως έχουν μέχρι και το 2029. Η δομή (1 ΣΚ) που λειτουργεί υπό την ευθύνη του ΚΕΘΙ θα συνεχίσει να συγχρηματοδοτείται μέχρι το 2029 με απομείωση ποσού 42.857€/έτος.
- **Μείωση τού Πεδίου Παρέμβασης 159-** Μέτρα για την αναβαθμισμένη παροχή υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα, με μείωση της ΣΔΔ από 12.000.000€ σε 6.531.055€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 10.200.000 € σε 5.551.397€, λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ . Συγκεκριμένα,
  - **Η κατηγορία Δράσης 4Β.11.04-** Ενίσχυση δομών παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε τοπικό επίπεδο, αφορά σε Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ), σε Κέντρα διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΔΗΦ/ΑμεΑ) και σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) ΑμεΑ και Δομές Ημιαυτόνομης (ΣΗΔ) εφήβων.
Όσον αφορά στα ΚΗΦΗ συνεχίζεται η συγχρηματοδότησή τους ως έχει μόνο για το έτος 2026 και ακολούθως με σταδιακή απομείωση (50% -35% -30%) από το 2027 μέχρι και το 2029.
Όσον αφορά στα ΚΔΗΦ/ΑμεΑ συνεχίζεται η συγχρηματοδότησή τους μόνο για το 2026.
Όσον αφορά στις (ΣΥΔ) ΑμεΑ και (ΣΗΔ) εφήβων που προβλεπόταν στο εγκεκριμένο Π-ΔΜ 2021-2027 δεν θα υλοποιηθούν (αρ.πρωτ.196029/11-11-2025 έγγραφο της ΕΥΣΕΚΤ).
- **Αύξηση τού Πεδίου Παρέμβασης 160-** Μέτρα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης (εξαιρουμένων των υποδομών), με

αύξηση της ΣΔΔ από 12.300.000€ σε 15.431.523€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 10.455.000€ σε 13.116.795€, λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ και ανακατανομής των πόρων στην Π4Β. Συγκεκριμένα,

- Η **κατηγορία Δράσης 4Β.11.05-** Ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, αφορά σε συνεχιζόμενες και νέες Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) καθώς και σε Κινητές Ομάδες Υγείας (ΚΟΜΥ). Η λειτουργία των συνεχιζόμενων δομών ήταν έως 31/12/2024.

Στις σχετικές οδηγίες του Υπουργείου Υγείας προτάθηκε οι νέες δομές ΤΟΜΥ να λειτουργήσουν για 2 έτη, με δυνατότητα παράτασης έως και πέντε (5) έτη και σε κάθε περίπτωση μέχρι το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου. Με την παρούσα αναθεώρηση προτείνεται η συγχρηματοδότηση της λειτουργίας των νέων ΤΟΜΥ για 3 έτη.

Στις σχετικές οδηγίες του Υπουργείου Υγείας προτάθηκε οι νέες δομές ΚΟΜΥ να λειτουργήσουν για 2 έτη, με δυνατότητα παράτασης έως και πέντε (5) έτη και σε κάθε περίπτωση μέχρι το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου. Με την παρούσα αναθεώρηση προτείνεται η συγχρηματοδότηση της λειτουργίας των νέων ΚΟΜΥ για 3 έτη.

- Η **κατηγορία Δράσης 4Β.11.07-** Ενίσχυση υπηρεσιών ψυχικής υγείας, αφορά σε Κινητή μονάδα για παιδιά και εφήβους, σε Εξειδικευμένο Γραφείο Υποστηριζόμενης Απασχόλησης (ΕΓΥΑ) για άτομα με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα και άτομα με διαταραχή αυτιστικού φάσματος και σε Κέντρα Ημέρας Ολικής Φροντίδας (ΚΗΟΦ) Ψυχικής Υγείας με κινητά κλιμάκια για άτομα με Αυτισμό. Η συγχρηματοδότηση αφορά σε λειτουργία 2 ετών. Ειδικότερα για το ΕΓΥΑ και τα ΚΗΟΦ η συγχρηματοδότηση περιλαμβάνει και την περίοδο προετοιμασίας 4 μηνών.
- Η **κατηγορία Δράσης 4Β.11.08-** Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, αφορά στις υφιστάμενες δομές, κινητή μονάδα και πολυδύναμο κέντρο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, των οποίων η συγχρηματοδότηση ήταν έως και 31-12-2024. Επίσης αφορά και σε 3 νέες δομές με τελικό δικαιούχο τον ΕΟΠΑΕ για 3 έτη λειτουργίας (1 πολυδύναμο κέντρο και την ίδρυση και λειτουργία 2 συνδυαστικών μονάδων αντιμετώπισης αλκοόλ και άλλων εξαρτήσεων).

- **Αύξηση τού Πεδίου Παρέμβασης 161-** Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στη μακροχρόνια περίθαλψη (εξαιρουμένων των υποδομών), με αύξηση της ΣΔΔ από 4.300.000€ σε 5.912.273€ και αντίστοιχα της ΚΣ από 3.655.000€ σε 5.025.432€, λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ και ανακατανομής των πόρων στην Π4Β. Συγκεκριμένα,

- Η **κατηγορία Δράσης 4Β.11.09-** Υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας (LTC) αφορά σε Κέντρο Ημέρας Ολικής Φροντίδας Ψυχικής Υγείας με Κινητό Κλιμάκιο για άτομα με Άνοια/Alzheimer (**Κ.Η.Ο.Φ. Άνοιας**).

Στις σχετικές οδηγίες του Υπουργείου Υγείας προτάθηκε η συγχρηματοδότηση για λειτουργία του **Κ.Η.Ο.Φ. Άνοιας** για 2 έτη και

τετράμηνη περίοδο προετοιμασίας. Με την παρούσα αναθεώρηση προτείνεται η συγχρηματοδότηση της λειτουργίας του **Κ.Η.Ο.Φ. Άνοιγας** για 3 έτη και τετράμηνη περίοδο προετοιμασίας.

- Η **κατηγορία Δράσης 4B.11.10**-Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ατόμων που χρήζουν ειδικής φροντίδας παραμένει στο Π-ΔΜ 2021-2027 και ενισχύεται με επιπλέον πόρους.
- **Απενεργοποίηση τού Πεδίου Παρέμβασης 162**- Μέτρα για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, λόγω σχετικών Οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+. Το ποσό που είχε αποδοθεί στο ΠΠ 162, ύψους ΣΔΔ 2.000.000€, κατανέμεται στα υπόλοιπα ΠΠ της Π4B. Επομένως,
  - Η **κατηγορία Δράσης 4B.11.11**- Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΥΣΕΚΤ για την Ενδιάμεση Επανεξέταση και Αναθεώρηση των Προγραμμάτων (email 12/12/2025, συνημμένο έγγραφο other documents) διαγράφεται.

Προτείνονται οι παρακάτω αλλαγές σε Δείκτες:

- Στις **ανωτέρω κατηγορίες Δράσης της Π4B** στις οποίες προέκυψαν αλλαγές από την εφαρμογή των οδηγιών για το πλαίσιο συνέχισης της συγχρηματοδότησης των Δράσεων ΕΚΤ+, **προσαρμόζονται** οι αντίστοιχοι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων.
- Στους **Ειδικούς Στόχους** 4B.01 (ESO4.1), 4B.04 (ESO4.4), 4B.06 (ESO4.6), 4B.09 (ESO4.9) και 4B.11 (ESO4.11) για την ενσωμάτωση των κατευθύνσεων των Εθνικών Αρχών και των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών, οι προτεινόμενες αλλαγές έχουν ως εξής:
  - Στην **κατηγορία Δράσης 4B.01.01**-Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης **ζητήθηκε να προστεθούν** οι χωρικοί δείκτες RCO74- Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και RCO75-Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται, λόγω των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών. Σε συνέχεια της από 31.03.2025 υποβολής τού Π-ΔΜ 2021-2027 (έκδοση 3.0), οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ απέστειλαν **το με Ares (2025) 4272358-27/05/2025 έγγραφο παρατηρήσεων επί της υποβληθείσας πρότασης αναθεώρησης**. Σημειώνεται, όμως, ότι η παρατήρηση που αφορούσε στην προσθήκη των χωρικών δεικτών RCO75 και RCO74 στους ΕΣ 4B.01 και ΕΣ 4B.04 δε μπορεί να απαντηθεί διότι στους συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους στην SFC δεν γίνονται αποδεκτοί οι χωρικοί δείκτες, καθώς είναι δείκτες ΕΤΠΑ.
  - Στην **κατηγορία Δράσης 4B.01.02**-Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης

εξειδίκευσης **προστίθενται** οι χωρικοί δείκτες RCO74-Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και RCO75-Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται, λόγω των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών.

- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.01.03**-Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE) **ζητήθηκε να προστεθούν** οι χωρικοί δείκτες RCO74-Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και RCO75-Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται, λόγω των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών. Σε συνέχεια της από 31.03.2025 υποβολής τού Π-ΔΜ 2021-2027 (έκδοση 3.0), οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ απέστειλαν **το με Ares (2025) 4272358-27/05/2025 έγγραφο παρατηρήσεων επί της υποβληθείσας πρότασης αναθεώρησης**. Σημειώνεται, όμως, ότι η παρατήρηση που αφορούσε στην προσθήκη των χωρικών δεικτών RCO75 και RCO74 στους ΕΣ 4B.01 και ΕΣ 4B.04 δε μπορεί να απαντηθεί διότι στους συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους στην SFC δεν γίνονται αποδεκτοί οι χωρικοί δείκτες, καθώς είναι δείκτες ΕΤΠΑ.
- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.04.01**-Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης **ζητήθηκε να προστεθούν** οι χωρικοί δείκτες RCO74-Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και RCO75-Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται, λόγω των παρατηρήσεων της ΕΕ για την προσθήκη χωρικών δεικτών. Σε συνέχεια της από 31.03.2025 υποβολής τού Π-ΔΜ 2021-2027 (έκδοση 3.0), οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ απέστειλαν **το με Ares (2025) 4272358-27/05/2025 έγγραφο παρατηρήσεων επί της υποβληθείσας πρότασης αναθεώρησης**. Σημειώνεται, όμως, ότι η παρατήρηση που αφορούσε στην προσθήκη των χωρικών δεικτών RCO75 και RCO74 στους ΕΣ 4B.01 και ΕΣ 4B.04 δε μπορεί να απαντηθεί διότι στους συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους στην SFC δεν γίνονται αποδεκτοί οι χωρικοί δείκτες, καθώς είναι δείκτες ΕΤΠΑ.
- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.06.01**-Υποστήριξη μαθητών ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, **προσαρμόζονται** ο δείκτης εκροών PSO798-Αριθμός δομών για την ένταξη παιδιών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ο δείκτης αποτελέσματος PSR798-Αριθμός ωφελούμενων παιδιών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,
- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.09.01**-Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας, **προσαρμόζονται** ο δείκτης εκροών EECO13-Υπήκοοι τρίτων χωρών και ο δείκτης αποτελέσματος

PSR790-Υπήκοοι τρίτων χωρών που αναζητούν ή που βρίσκουν απασχόληση αμέσως μετά τη συμμετοχή τους,

- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.11.05**-Ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, **προσαρμόζονται** οι δείκτες εκροών PSO801-Αριθμός συνεχιζόμενων δομών υγείας που υποστηρίζονται και PSO806-Αριθμός νέων δομών/φορέων υγείας που υποστηρίζονται, και οι δείκτες αποτελέσματος PSR801-Αριθμός επωφελουμένων των συνεχιζόμενων δομών υγείας και PSR806-Αριθμός επωφελουμένων των νέων δομών /φορέων υγείας,
- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.11.07**-Ενίσχυση υπηρεσιών ψυχικής υγείας, **προσαρμόζονται** ο δείκτης εκροών PSO806-Αριθμός νέων δομών/φορέων υγείας που υποστηρίζονται και ο δείκτης αποτελέσματος PSR806-Αριθμός επωφελουμένων των νέων δομών /φορέων υγείας,
- Στην **κατηγορία Δράσης 4B.11.08**-Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, **προσαρμόζονται** οι δείκτες εκροών PSO801-Αριθμός συνεχιζόμενων δομών υγείας που υποστηρίζονται και PSO806-Αριθμός νέων δομών/φορέων υγείας που υποστηρίζονται, και οι δείκτες αποτελέσματος PSR801-Αριθμός επωφελουμένων των συνεχιζόμενων δομών υγείας και PSR806-Αριθμός επωφελουμένων των νέων δομών /φορέων υγείας.

Προτεραιότητα 5 (ΣΠ 5): Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου

Στην **Προτεραιότητα 5**, η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) παραμένει ίδια, στο ποσό των 70.578.903 €. Ομοίως, η ΣΔΔ παραμένει η ίδια στους ΕΣ 5.01 και 5.02, με 40.578.903 € και 30.000.000 €, αντίστοιχα. Οι αλλαγές αφορούν σε προσθήκη νέων Πεδίων Παρέμβασης (ΠΠ), σε απενεργοποίηση υφιστάμενων ΠΠ και στη μεταφορά ποσών μεταξύ των ΠΠ εντός του εκάστοτε ΕΣ. Το σύνολο των αλλαγών προέκυψε από την έγκριση των Χωρικών Στρατηγικών και των αντίστοιχων προτεινόμενων Δράσεων/Πράξεων.

Ειδικότερα προτείνονται οι παρακάτω αλλαγές:

⇒ Στον ΕΣ 5.01 (RSO5.01),

- ♦ Αναδιάρθρωση των Πεδίων Παρέμβασης
  - **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 016**-Λύσεις διακυβέρνησης ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές, με ΣΔΔ 310.000 € και ΚΣ 263.500 €,
  - **Απενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 017**-Λύσεις διακυβέρνησης ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές, που συμμορφώνονται με τα κριτήρια μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή ενεργειακής απόδοσης. Το ποσό που είχε αποδοθεί στο ΠΠ 017, ύψους ΣΔΔ 3.000.000 €, κατανέμεται στα υπόλοιπα ΠΠ του ΕΣ 5.01,

- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 045**-Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των 5.000.000€ στο ποσό των 7.444.850 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 4.250.000 € σε 6.328.122€. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.01,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 067**-Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επανάχρησης, ανακύκλωσης, με μείωση της ΣΔΔ από 2.000.000 € σε 700.000 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 1.700.000 € σε 595.000 €,
- **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 079**- Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές, με ΣΔΔ 11.335.350 € και ΚΣ 9.635.047 €,
- **Απενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 081**-Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές. Το ποσό που είχε αποδοθεί στο ΠΠ 081, ύψους ΣΔΔ 8.578.903 €, κατανέμεται στα υπόλοιπα ΠΠ του ΕΣ 5.01,
- **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 082**-Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, με ΣΔΔ 128.000 € και ΚΣ 108.800 €,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 090**-Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης, με μείωση της ΣΔΔ από 7.000.000 € σε 2.881.190 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 5.950.000 € σε 2.449.011 €,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 165**-Προστασία, ανάπτυξη και προβολή των δημόσιων τουριστικών περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού, με μείωση της ΣΔΔ από 2.000.000 € σε 432.000 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 1.700.000 € σε 367.200 €,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 166**-Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των € 4.000.000 (ΣΔΔ) στο ποσό των 4.617.390 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 3.400.000 € σε 3.924.782 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.01,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 168**-Φυσική αναγέννηση και ασφάλεια δημόσιων χώρων, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των 9.000.000 € στο ποσό των 11.897.623€ και αντίστοιχα η ΚΣ από 7.650.000 € σε 10.112.980 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.01,
- **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 169**-Πρωτοβουλίες χωρικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας χωρικών στρατηγικών, με ΣΔΔ 832.500 € και ΚΣ 707.625 €. Το ΠΠ 169, μετά από σχετικές οδηγίες, αντικαθιστά το ΠΠ 182 που είχε προστεθεί κατά τη φάση του σχεδιασμού των Στρατηγικών.

◆ Τροποποιήσεις των δεικτών ως εξής:

- Σε όλες τις κατηγορίες Δράσης του ΕΣ 5.01 προσαρμόζονται οι χωρικοί δείκτες RCO74-Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για

ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη, RCO75-Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται, PSR998 -Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης, λόγω της έγκρισης και υλοποίησης (εμπροσθοβαρή έργα) των Χωρικών Στρατηγικών που χρηματοδοτούνται από το Π-ΔΜ 2021-2027 και **προστίθενται** οι δείκτες εκρών RCO 76 - Ολοκληρωμένα έργα χωρικής ανάπτυξης και RCO 112 – Ενδιαφερόμενοι που συμμετέχουν στην εκπόνηση και την υλοποίηση στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη για την ενσωμάτωση των παρατηρήσεων της ΕΕ.

- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.01**- Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, δεν απαιτείται προσθήκη δεικτών λόγω κατάργησης του ΠΠ 17 και κατά συνέπεια **κατάργηση** της κατηγορίας Δράσης 5.01.01.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.02**- Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών, **προσαρμόζονται** οι δείκτες εκρών RCO19-Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση και αποτελέσματος RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και RCR26-Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα).
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.03**- Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων, **εισάγονται** οι δείκτες εκρών RCO34-Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση αποβλήτων και ο PSO042-Ηλεκτρικά Οχήματα και αποτελέσματος RCR47-Ανακυκλωμένα απόβλητα και RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.04**- Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων των μέσων μαζικής μεταφοράς, δεν απαιτείται προσθήκη δεικτών λόγω κατάργησης του ΠΠ 81 και κατά συνέπεια **κατάργηση** της κατηγορίας Δράσης 5.01.04.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.05**-Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας, **εισάγονται** οι δείκτες εκρών RCO44-Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών-μη ΔΕΔ-Μ και RCO46-Μήκος ανακατασκευασμένων ή εκσυγχρονισμένων οδών μη ΔΕΔ-Μ και αποτελέσματος RCR55-Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων οδών και οδών που ανακατασκευάστηκαν, αναβαθμίστηκαν ή εκσυγχρονίστηκαν.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.06**- Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας, **εισάγονται** οι δείκτες εκρών RCO77-Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται και αποτελέσματος RCR77-Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.07**- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης, **εισάγονται** οι δείκτες εκρών RCO77-Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται, PSO901-Πολιτιστικές δράσεις που υποστηρίζονται και PSO916-Δράσεις προβολής

πολιτιστικών πόρων και αποτελέσματος RCR77-Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται και PSR901-Συμμετέχοντες σε πολιτιστικές δράσεις.

- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.08**- Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ, **εισάγονται** οι δείκτες εκροών RCO114-Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές και PSO042-Ηλεκτρικά Οχήματα και αποτελέσματος PSR999-Πληθυσμός που ωφελείται από παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων και RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.09**- Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO14-Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών και αποτελέσματος RCR11-Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.10** -Έργα αστικής αναζωογόνησης και διασυνδέσεις μεταξύ χώρων πρασίνου/πράσινες υποδομές, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO114-Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές και αποτελέσματος PSR999-Πληθυσμός που ωφελείται από παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.11**- Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO57-Ικανότητα φιλικού προς το περιβάλλον τροχαίου υλικού μαζικών δημόσιων συγκοινωνιών και αποτελέσματος RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.01.12**-Τεχνική υποστήριξη Χωρικών Φορέων **εισάγονται** οι δείκτες εκροών PSO694-Δικαιούχοι που υποστηρίζονται Δικαιούχοι και PSO693-Συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και προμηθειών.

⇒ Στον ΕΣ 5.02 (RSO5.02):

◆ Αναδιάρθρωση των Πεδίων Παρέμβασης

- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 045**-Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης, με μείωση της ΣΔΔ από 5.000.000 € σε 1.791.000 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 4.250.000 € σε 1.522.350 €,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 062**-Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού), καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των 3.000.000 € στο ποσό των 7.472.080 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 2.550.000 € σε 6.351.268 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.02,

- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 065**-Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων, με μείωση της ΣΔΔ από το ποσό των 2.000.000 € στο ποσό των 1.147.850 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 1.700.000 € σε 975.672 €,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 067**-Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επανάχρησης, ανακύκλωσης, με μείωση της ΣΔΔ από 1.000.000 € σε 225.000 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 850.000 € σε 191.250 €,
- **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 77**- Μέτρα για την ποιότητα του αέρα και τη μείωση του θορύβου, με ΣΔΔ 450.000 και ΚΣ 382.500€,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 078**-Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των 800.000 € στο ποσό των 963.230 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 680.000 € σε 818.745 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.02,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 079**-Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές, με μείωση της ΣΔΔ από το ποσό των 800.000 € στο ποσό των 90.000 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 680.000 € σε 76.500 €,
- **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 083**-Υποδομές ποδηλασίας, με ΣΔΔ 2.182.500€ και ΚΣ 1.855.125 €,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 090**-Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης, με μείωση της ΣΔΔ από το ποσό των 7.000.000 € στο ποσό των 1.350.000 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 5.950.000 € σε 1.147.500 €,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 165**-Προστασία, ανάπτυξη και προβολή των δημόσιων τουριστικών περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των 2.500.000 € στο ποσό των 5.288.260 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 2.125.000 € σε 4.495.021 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.02,
- **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 166**-Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών, με μείωση της ΣΔΔ από το ποσό των 3.000.000 € στο ποσό των 2.531.250 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 2.550.000 € σε 2.151.563 €,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 167**-Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό του 1.400.000 € στο ποσό του 1.770.640 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 1.190.000 € σε 1.505.044 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.02,
- **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 168**-Φυσική αναγέννηση και ασφάλεια δημόσιων χώρων, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό των 3.500.000 € στο ποσό των 4.634.690 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 2.975.000 € σε 3.939.487 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση άλλων ΠΠ του ΕΣ 5.02,

- **Ενεργοποίηση του Πεδίου Παρέμβασης 169**-Πρωτοβουλίες χωρικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας χωρικών στρατηγικών, με ΣΔΔ 103.500 € και ΚΣ 87.975 €. Το ΠΠ 169, μετά από σχετικές οδηγίες, αντικαθιστά το ΠΠ 182 που είχε προστεθεί κατά τη φάση του σχεδιασμού των Στρατηγικών.

◆ Τροποποιήσεις των παρακάτω δεικτών ως εξής:

- Σε **όλες τις κατηγορίες Δράσης του 5.02 προσαρμόζονται** οι χωρικοί δείκτες RCO74-Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη, RCO75-Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται, PSR998 -Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης, λόγω της έγκρισης και υλοποίησης (εμπροσθοβαρή έργα) των Χωρικών Στρατηγικών που χρηματοδοτούνται από το Π-ΔΜ 2021-2027 και **προστίθενται** οι δείκτες εκροών RCO 76 - Ολοκληρωμένα έργα χωρικής ανάπτυξης και RCO 112 – Ενδιαφερόμενοι που συμμετέχουν στην εκπόνηση και την υλοποίηση στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη για την ενσωμάτωση των παρατηρήσεων της ΕΕ.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.01-** Δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων υποδομών, **προσαρμόζονται** οι δείκτες εκροών RCO19-Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση και αποτελέσματος RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και RCR26-Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα).
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.02-** Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO30-Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης και αποτελέσματος RCR41-Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.03-**Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία των υδάτινων αποδεκτών, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO30-Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης και αποτελέσματος RCR41-Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.04-** Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO34-Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση αποβλήτων και αποτελέσματος RCR47-Ανακυκλωμένα απόβλητα.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.05-** Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των περιοχών Natura 2000, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO37-Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης και αποτελέσματος PSR540-Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.06** -Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO114-Ανοιχτοί χώροι

που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές και αποτελέσματος PSR999-Πληθυσμός που ωφελείται από παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων.

- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.07**- Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας, **εισάγονται** οι δείκτες εκροών RCO46-Μήκος ανακατασκευασμένων ή εκσυγχρονισμένων οδών μη ΔΕΔ-Μ και αποτελέσματος RCR55-Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων οδών και οδών που ανακατασκευάστηκαν, αναβαθμίστηκαν ή εκσυγχρονίστηκαν.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.08**- Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας, **εισάγονται** οι δείκτες εκροών RCO77-Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται, PSO909-Δημόσιες υποδομές προσβάσιμες σε ΑμεΑ και PSO911-Δράσεις Τουριστικής Προβολής και αποτελέσματος RCR77-Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται και PSR909- Ετήσιος αριθμός χρηστών ΑμεΑ που εξυπηρετούνται.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.09**- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής του δικτύωσης, **εισάγονται** οι δείκτες εκροών RCO77-Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται, PSO901-Πολιτιστικές δράσεις που υποστηρίζονται και αποτελέσματος RCR77-Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται και PSR901-Συμμετέχοντες σε πολιτιστικές δράσεις.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.10**-Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού, **εισάγονται** οι δείκτες εκροών RCO77-Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται, PSO917-Δράσεις προβολής φυσικών πόρων και αποτελέσματος RCR77-Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.11**- Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ, **εισάγονται** οι δείκτες εκροών RCO114-Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές και PSO909-Δημόσιες υποδομές προσβάσιμες σε ΑμεΑ και αποτελέσματος PSR999-Πληθυσμός που ωφελείται από παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων και PSR909-Ετήσιος αριθμός χρηστών ΑμεΑ που εξυπηρετούνται.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.12**- Δράσεις μείωσης περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών PSO042-Ηλεκτρικά Οχήματα και αποτελέσματος RCR29-Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.13**- Υποδομές ποδηλασίας, **εισάγονται** ο δείκτης εκροών RCO58-Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται και αποτελέσματος RCR64-Ετήσιος αριθμός χρηστών των νέων υποδομών για ποδηλασία.
- Στην **κατηγορία Δράσης 5.02.14**- Τεχνική υποστήριξη Χωρικών Φορέων **εισάγονται** οι δείκτες εκροών PSO694-Δικαιούχοι που υποστηρίζονται Δικαιούχοι και PSO693-Συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και προμηθειών.

Προτεραιότητα 6: Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)

Στην **Προτεραιότητα 6** και στον ΕΣ6.01, η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) παραμένει ίδια, στο ποσό των 5.201.164 €. Προτείνεται, όμως, μετακίνηση 1.000.000 € από το ΠΠ182 προς το ΠΠ180 εντός της Προτεραιότητας 6 και του ΕΣ6.01.

Η μετακίνηση 1.000.000 € από την κατηγορία Δράσης 6.01.03 στην κατηγορία Δράσης 6.01.01 προέκυψε από τις αυξημένες ανάγκες των επιθεωρήσεων - ελέγχων και τις αυξημένες απαιτήσεις σε υπηρεσίες Συμβούλων κατά την υλοποίηση του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027. Οι Δικαιούχοι δύναται να υποστηριχθούν και από το Τομεακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια». Επιπρόσθετα, ειδικά για τους Χωρικούς Φορείς που υλοποιούν Χωρικές Στρατηγικές στο πλαίσιο του Π-ΔΜ 2021-2027, η στήριξή τους ύψους 936.000 € προβλέφθηκε από την Προτεραιότητα Π5/ΠΠ169.

Η κατηγορία δράσεων 6.01.03: Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος, με την έγκριση του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027, στις 05.09.2022, έχει Δημόσια Δαπάνη το ποσό των 2.301.164€ που αφορά παρεμβάσεις για την εστιασμένη υποστήριξη των δικαιούχων για την ενίσχυση της διαχειριστικής τους επάρκειας, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες υλοποίησης των πράξεων που αναλαμβάνουν και παράλληλα η κατηγορία δράσεων 6.01.01: Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης και ειδικότερα η Β3.1α: Σύμβουλοι, έχει ως Δημόσια Δαπάνη το ποσό των 273.000€ που αφορά ενέργειες υποστήριξης της λειτουργίας και της διαχειριστικής ικανότητας της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΕΥΔΠΔΜ), η οποία δεν επαρκεί για το σκοπό αυτό, καθώς μόνο για Συμβούλους υποστήριξης της ΕΥΔ Π ΔΜ, όπως ΟΧΕ-ΒΑΑ, στήριξης Μονάδων ΕΥΔ Π ΔΜ, επόμενης Προγραμματικής Περιόδου, νομικής στήριξης, διαχειριστικής λειτουργίας της υπηρεσίας, απαιτείται ποσό που δεν επαρκεί βάσει του εγκεκριμένου ποσού των 273.000€.

Ειδικότερα, προτείνονται οι παρακάτω αλλαγές:

⇒ Στον ΕΣ 6.01 [ΤΑ36(4)]:

- ♦ Αναδιάρθρωση των Πεδίων Παρέμβασης
  - **Ενίσχυση του Πεδίου Παρέμβασης 180**-Προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και έλεγχος, καθώς η ΣΔΔ αυξάνεται από το ποσό του 1.100.000 € στο ποσό των 2.100.000 € και αντίστοιχα η ΚΣ από 935.000 € σε 1.785.000 €. Το επιπλέον ποσό θα προέλθει από την αντίστοιχη μείωση του ΠΠ182 του ΕΣ6.01.
  - **Μείωση του Πεδίου Παρέμβασης 182**-Ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του κράτους μέλους, των δικαιούχων και των οικείων εταίρων, με μείωση της ΣΔΔ από το ποσό των 2.301.164 € στο ποσό του 1.301.164 € και αντίστοιχα της ΚΣ από 1.955.989 € σε 1.105.989 €. Το ποσό αυτό θα ενισχύσει το ΠΠ180 του ΕΣ6.01.
- ♦ Τροποποιήσεις των παρακάτω δεικτών ως εξής:
  - Στην **κατηγορία Δράσης 6.01.01**-Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης, **προσαρμόζονται** οι δείκτες εκρών PSO691-Έλεγχοι και επιθεωρήσεις και PSO693-Συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και προμηθειών, λόγω μετακίνησης πόρων μεταξύ Πεδίων Παρέμβασης.

- Στην **κατηγορία Δράσης 6.01.03**-Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος, **προσαρμόζονται** οι δείκτες εκρών PSO692a-Άτομα που εκπαιδεύτηκαν/ καταρτίστηκαν στους Δικαιούχους, PSO692b-Άτομα που εκπαιδεύτηκαν/ καταρτίστηκαν εκτός Δικαιούχων και PSO694-Δικαιούχοι που υποστηρίζονται, λόγω μετακίνησης πόρων μεταξύ Πεδίων Παρέμβασης.

4. Συμπεράσματα

Οι προτεινόμενες αλλαγές στο πλαίσιο της 2ης Αναθεώρησης του Π-ΔΜ 2021-2027 **δε διαφοροποιούν τη στόχευση και τη στρατηγική του Προγράμματος και δεν επιφέρουν αλλαγές στην επιδίωξη των παρεμβάσεων**, καθώς πρόκειται για αλλαγές που ενισχύουν, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα βέλτιστης αξιοποίησης των πόρων και την ευθυγράμμιση του Προγράμματος με τις κατευθύνσεις των ευρωπαϊκών και εθνικών Αρχών και τις απαιτήσεις εφαρμογής των Χωρικών Στρατηγικών.

Συγκεκριμένα, η παρούσα Αναθεώρηση πραγματοποιείται με **στόχο** την προσαρμογή τού Π-ΔΜ 2021-2027 στις νέες στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ και στις νέες οδηγίες συνέχισης συγχρηματοδότησης των δράσεων ΕΚΤ+ από τα Περιφερειακά Προγράμματα, την υλοποίηση των εγκεκριμένων ΟΧΕ-BAA και ΟΧΕ, την κάλυψη των αναγκών της ΕΥΔΠ-ΔΜ σε δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης και την επικαιροποίηση του συστήματος των Δεικτών, μέσω της αξιοποίησης της δυνατότητας εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2039.

Όσον αφορά, ειδικότερα, στην προσαρμογή τού Π-ΔΜ 2021-2027 στις νέες στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ, εισάγονται νέες κατηγορίες δράσεων που αφορούν σε επενδύσεις για την ενίσχυση των βιομηχανικών ικανοτήτων για την προώθηση των αμυντικών ικανοτήτων, με προτεραιότητα σε όσες δυνατότητες είναι διπλής χρήσης, καθώς και στην προώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση.

Σημειώνεται ότι, με την παρούσα πρόταση, τόσο η Συνολική Κοινοτική Συνδρομή όσο και η Συνολική Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος, δεν τροποποιούνται: η Συνολική Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) του Προγράμματος παραμένει στο ποσό των 394.110.958 € (ΣΔΔ) ή στο ποσό των 334.994.311 € (ΚΣ), από το οποίο το ποσό των 248.206.933 € (74%) αντιστοιχεί στο ΕΤΠΑ και το ποσό των 86.787.378 € (26%) αντιστοιχεί στο ΕΚΤ+. Επιπλέον, δε διαφοροποιείται η κατανομή των πόρων ανά Ταμείο, αλλά διαφοροποιείται η κατανομή των πόρων μεταξύ των Προτεραιοτήτων 1, 1Α, 2, και 2Α σε σχέση με τους εγκεκριμένους χρηματοδοτικούς πίνακες του Προγράμματος.

Η προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του Π-ΔΜ αναμένεται να επιφέρει ως **κύρια οφέλη**:

- ♦ τη **συμβολή** του Προγράμματος στη στήριξη των επενδύσεων σε τεχνολογίες διπλής χρήσης στον τομέα της άμυνας και της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης,
- ♦ την **εφαρμογή** στο Πρόγραμμα των οδηγιών/κατευθύνσεων των Εθνικών Αρχών που αφορούν στις οριζόντιες δράσεις του ΥΚΟΙΣΟ και του Υπουργείου Υγείας, καθώς και σε δράσεις που συγχρηματοδοτούνται ή πρόκειται να συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΚΤ+,
- ♦ την **ενσωμάτωση** στο Πρόγραμμα των δράσεων/πράξεων που περιέχονται στα Επιχειρησιακά Σχέδια υλοποίησης των Χωρικών Στρατηγικών που χρηματοδοτούνται από το Π-ΔΜ 2021-2027,
- ♦ τον **εξορθολογισμό** της κατανομής των διαθέσιμων πόρων της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες της ΕΥΔΠ-ΔΜ,

- ♦ την **αποτελεσματικότερη παρακολούθηση** της υλοποίησης του Προγράμματος μέσω της επικαιροποίησης του συστήματος των Δεικτών.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τη διαδικασία Περιβαλλοντικού Προελέγχου, η προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση περιλαμβάνει προσαρμογές που επιτρέπουν την αποτελεσματικότερη και ταχύτερη εφαρμογή των παρεμβάσεων, χωρίς να θίγεται η περιβαλλοντική διάσταση του Προγράμματος. Οι αλλαγές αυτές εναρμονίζονται με τις ισχύουσες κανονιστικές ρυθμίσεις και διασφαλίζουν την ομαλή υλοποίηση των παρεμβάσεων, αποφεύγοντας καθυστερήσεις που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων.